

ВІДОБРАЖЕННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ЯК ПОКАЗНИКА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

©2017 КАТКОВА Н. В., БУРЛАН С. А., МАСЛОВА К. В.

УДК 657

Каткова Н. В., Бурлан С. А., Маслова К. В. Відображення заробітної плати як показника соціальної відповідальності бізнесу в обліку і звітності

Стаття присвячена відображенню в бухгалтерському обліку і звітності заробітної плати в контексті соціальної відповідальності. Розглянуто основні підходи до визначення соціальної відповідальності в контексті відносин роботодавців та працівників. Відзначено, що ефективним засобом реалізації концепції соціальної відповідальності є складання інтегрованої звітності, а для цього елементи соціальної відповідальності підприємств повинні знайти своє відображення в системі бухгалтерського обліку. До складу показників соціальної відповідальності інтегрованої звітності підприємств доцільно віднести рівень оплати праці поточного характеру; величину компенсаційних виплат у зв'язку із завершенням трудової діяльності та внаслідок складних умов праці та шкідливих виробництв; розмір заохочувальних виплат внаслідок зростання рівня кваліфікації та підвищення ефективності праці; виплати за галузевим індивідуальним пенсійним забезпеченням і за програмами соціальної підтримки тощо. Наведення у звітності підприємства запропонованих показників забезпечить розкриття інформації про реалізацію принципів соціальної відповідальності та поінформує зацікавлені сторони про проведення соціальних програм і проектів на підприємстві.

Ключові слова: соціальна відповідальність, нефінансова звітність, заробітна плата, інтегрована звітність, бухгалтерський облік.

Бібл.: 15.

Каткова Наталя Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і економічного аналізу, Національний університет кораблебудування ім. Адмірала Макарова (пр. Героїв України, 9, Миколаїв, 54025, Україна)

E-mail: nataliavkatkova@gmail.com

Бурлан Світлана Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і аудиту, Чорноморський національний університет ім. П. Могили (вул. 68 Десантників, 10, Миколаїв, 54003, Україна)

E-mail: audit.svetla@gmail.com

Маслова Катерина Вікторівна – магістрант, Національний університет кораблебудування ім. Адмірала Макарова (пр. Героїв України, 9, Миколаїв, 54025, Україна)

E-mail: katherina64nell@gmail.com

УДК 657

Каткова Н. В., Бурлан С. А., Маслова Е. В. Отображение заработной платы как показателя социальной ответственности бизнеса в учете и отчетности

Статья посвящена отображению в бухгалтерском учете и отчетности заработной платы в контексте социальной ответственности. Рассмотрены основные подходы к определению социальной ответственности в контексте отношений работодателей и работников. Отмечено, что эффективным средством реализации концепции социальной ответственности является составление интегрированной отчетности, а для этого элементы социальной ответственности предприятий должны найти свое отражение в системе бухгалтерского учета. В состав показателей социальной ответственности интегрированной отчетности предприятий целесообразно включить уровень оплаты труда текущего характера; величину компенсационных выплат в связи с завершением трудовой деятельности и вследствие сложных условий труда, вредных производств; размер поощрительных выплат в результате роста уровня квалификации и повышения эффективности труда; выплаты по отраслевым индивидуальным пенсионным обеспечениям и по программам социальной поддержки и т. д. Отображение в отчетности предприятия предложенных показателей обеспечит раскрытие информации о реализации принципов социальной ответственности и проинформирует заинтересованные стороны о проведении социальных программ и проектов на предприятии.

Ключевые слова: социальная ответственность, нефинансовая отчетность, заработная плата, интегрированная отчетность, бухгалтерский учет.

Библ.: 15.

Каткова Наталья Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры учета и экономического анализа, Национальный университет кораблестроения им. Адмирала Макарова (пр. Героев Украины, 9, Николаев, 54025, Украина)

E-mail: nataliavkatkova@gmail.com

Бурлан Светлана Анатольевна – кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры учета и аудита, Черноморский национальный университет им. П. Могили (ул. 68 Десантников, 10, Николаев, 54003, Украина)

E-mail: audit.svetla@gmail.com

Маслова Екатерина Викторовна – магистрант, Национальный университет кораблестроения им. Адмирала Макарова (пр. Героев Украины, 9, Николаев, 54025, Украина)

E-mail: katherina64nell@gmail.com

UDC 657

Katkova N. V., Burlan S. A., Maslova K. V. Displaying Wages as an Indicator of the Social Responsibility of Business in Accounting and Reporting

The article is concerned with displaying wages in both accounting and reporting, in the context of social responsibility. The basic approaches to definition of social responsibility in the context of relations of employers and employees were considered. It was noted that an effective means of implementing the conception of social responsibility would be the preparation of integrated reporting, and for this purpose the elements of social responsibility of enterprises should be reflected in the accounting system. It is expedient to include in the indicators of social responsibility of the integrated reporting of enterprises the level of remuneration of the current character; the amount of compensation payments in connection with the completion of work and due to difficult working conditions, harmful industries; the amount of incentive payments as a result of developing the skill level and increasing labor efficiency; payments on the sectoral individual pensions and on social support programs, etc. The displaying of the proposed indicators in the reporting of enterprise would provide disclosure of information on the implementation of the principles of social responsibility and would inform the interested parties about the implementation of social programs and projects at the enterprise.

Keywords: social responsibility, non-financial reporting, wages, integrated reporting, accountance.

Bibl.: 15.

Katkova Natalia V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Economic Analysis, Admiral Makarov National University of Shipbuilding (9 Heroiv Ukrainy Ave., Mykolaiv, 54025, Ukraine)

E-mail: nataliavkatkova@gmail.com

Burlan Svitlana A. – PhD (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and Auditing, Black Sea National University named after P. Mohyla (10 68 Desantnykiv Str., Mykolaiv, 54003, Ukraine)

E-mail: audit.svetla@gmail.com

Maslova Kateryna V. – Graduate Student, Admiral Makarov National University of Shipbuilding (9 Heroiv Ukrainy Ave., Mykolaiv, 54025, Ukraine)

E-mail: katherina64nell@gmail.com

Сучасне суспільство ставить перед підприємствами все більше вимог, оскільки будь-яка господарююча одиниця є частиною суспільства, а, отже, повинна створювати, функціонувати та зростати відповідно до суспільних норм, сприяти збереженню та укріпленню людських та суспільних цінностей, задовольняти очікування працюючих. Суспільство все частіше звертається до поняття соціальної відповідальності бізнесу, що є одним із шляхів подолання наслідків небалаго ставлення підприємств до людських і природних ресурсів, які використовує у власній діяльності.

Своєю чергою, розширення сфери впливу відповідальності підприємства на споживачів, працівників та суспільство в цілому обумовлює необхідність формування нового підходу до поняття бухгалтерського обліку. Внаслідок цього дослідження проблеми відображення в обліку діяльності підприємства в межах його соціальної відповідальності набувають особливого значення.

Питання співвідношення моралі та прибутку почали турбувати людство з часів індустріальних революцій XVIII ст. Свій розвиток ідея соціальної відповідальності отримала протягом XX ст., зокрема у працях П. Друкера «Практики менеджменту», Г. Боуена «Соціальна відповідальність бізнесмена», П. Дж. Елкінгтона «Людожери з вилами: потрійний критерій бізнесу XXI ст.». У 2000-х роках з'являються міжнародні стандарти із соціальної відповідальності, зокрема SA8000 «Соціальна відповідальність» [1], ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності» [2]. Питання соціальної відповідальності не перестають турбувати науковий світ і сьогодні, зокрема відображення її в обліку та звітності. Окремі аспекти цієї проблеми досліджували у своїх працях Охріменко О., Іванова Т. [3], Саєнко Ю. [4], Андерсен Р. Х. [5], Жиглей І. [6], Герасименко О. [7], Шигун М., Давидюк Т. [8], Блакита А., Поляк Р. [9], Хамідова О. [10], Корягін М., Куцик П. [11], Царик І. [12] та інші [13–15]. Однак теоретичні, методичні та практичні аспекти відображення соціальної відповідальності в бухгалтерському обліку та звітності ще не знайшли достатнього висвітлення в науковій літературі та потребують подальшого дослідження. Насамперед, це стосується відображення заробітної плати як показника соціальної відповідальності бізнесу в обліку і звітності.

Метою статті є розкриття особливостей відображення заробітної плати в бухгалтерському обліку і звітності в контексті соціальної відповідальності.

Трудові відносини з точки зору соціальної відповідальності зазвичай повинні охоплювати такі аспекти: правила управління персоналом, корпоративний кодекс фірми, оплату праці, навчання, захист здоров'я, безпеку та виробничу гігієну.

Не можемо не погодитися з Охріменко О. О. та Івановою Т. В. у тому, що сутність корпоративної соціальної відповідальності в контексті відносин роботодавців та працівників полягає, насамперед, у дотриманні трудових і соціально-економічних прав працівників та врахуванні їхніх інтересів, встановленні додаткових соціальних пільг і гарантій [3].

Формою прояву корпоративної соціальної відповідальності у внутрішньому середовищі є корпоративна

соціальна політика, основні напрямки реалізації якої полягають у такому:

- ✦ забезпечення здорових і безпечних умов праці;
- ✦ гідна оплата праці, що забезпечує підвищення рівня життя працівників на основі зростання продуктивності праці, використання мотиваційних форм оплати, участі працівників у прибутках;
- ✦ дотримання прав трудящих у галузі соціально-трудова відносин, соціальне партнерство, гарантія свободи діяльності профспілок;
- ✦ забезпечення зайнятості шляхом збереження існуючих і створення нових робочих місць;
- ✦ розвиток людського та соціального капіталу: підвищення освітнього рівня та професійної підготовки кадрів; затвердження в діловій практиці відносин, заснованих на громадянській відповідальності, чесності, взаємній довірі, високої моралі й етиці;
- ✦ впровадження «виробничої демократії»: залучення до участі в управлінні підприємствами рядових акціонерів і найманих працівників, продаж акцій працівникам підприємств, включення їх представників до складу правління та ревізійної комісії акціонерного товариства;
- ✦ надання працівникам додаткового «соціального пакета», різноманітних соціальних послуг, передусім у сфері охорони здоров'я, відпочинку, дозвілля; сприяння у поліпшенні житлово-побутових умов працівників; участь у програмах медичного, соціального та пенсійного страхування;
- ✦ створення сприятливого морально-психологічного клімату, виховання працівників у дусі гуманізму, високої моралі та соціальної справедливості.

Саєнко Ю. соціальну відповідальність бізнесу розглядає як забезпечення економіко-правових та організаційних заходів використання, збереження та розвитку трудових ресурсів підприємства на засадах виконання соціальних програм як складових збалансованої соціально-економічної та екологічної господарської діяльності [4]. Р. Андерсен вважає соціальною відповідальністю «необхідністю врахування підприємством індивідуального або колективного впливу від прийнятих підприємством рішень на суспільну систему» [5].

Міжнародний стандарт SA8000 «Соціальна відповідальність», який спрямований на забезпечення привабливості умов наймання для співробітників, поліпшення умов їхньої праці та життєвого рівня та створений для того, щоб компанії могли підтвердити використання соціально-відповідальних підходів у своїй діяльності, серед інших містить специфічні вимоги у сфері соціальної відповідальності, що стосуються тривалості робочого часу, питань оплати праці, застосування дисциплінарних заходів [1].

Так, згідно з п. 8 «Заробітна плата» розділу IV «Вимоги щодо соціального захисту» компанія повинна гарантувати, що:

- ✦ заробітна плата (після сплати податків) за стандартний тиждень принаймні відповідає мінімальним правовим або промисловим стандартам і достатня для задоволення основних потреб персоналу;
- ✦ відрядження із заробітної плати не пов'язані з дисциплінарними заходами, а також надавати працівникам регулярне і докладне обґрунтування складу заробітної плати;
- ✦ заробітна плата виплачується в повній відповідності із законодавством і виплата здійснюється готівкою або чеком – на вибір працівників;
- ✦ не буде використовувати неправдиві договори з праці або навчання з метою уникнення необхідності виконання своїх соціальних зобов'язань щодо персоналу відповідно до законодавства про працю [1].

SA8000 «Соціальна відповідальність» декларує також, що вище керівництво повинне визначати політику компанії у сфері соціального захисту й умов праці таким чином, щоб вона, зокрема, фактично документувалася, виконувалася, підтримувалася, доводилася в доступній і зрозумілій формі до всього персоналу, включаючи директорів, керівників, адміністрацію, спостерігачів і персонал, що працює за наймом, за контрактом або іншим чином представляють компанію; була відкрита громадськості. Компанія повинна визначати і підтримувати процедури для регулярного інформування всіх зацікавлених сторін про виконання вимог даного документа, включаючи результати аналізу управління і контролюючих заходів, а також вести відповідну документацію, яка б розкривала виконання вимог стандарту.

Оскільки забезпеченість соціальної сфери неможливе без чітко організованого бухгалтерського обліку, виникає необхідність дослідження відображення заходів соціальної відповідальності підприємств у системі бухгалтерського обліку.

Жиглей І. В. стверджує, що методологія бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з розрахунками з працівниками, базується на таких теоретичних засадах: суспільне виробництво, ринок праці, зайнятість, рівень життя населення, соціальна політика держави, які в Україні знаходяться на достатньо низькому рівні. З урахуванням існуючих реалій та з метою покращання соціального становища найманих працівників шляхом розвитку ринку праці в Україні необхідним є застосування механізму соціального партнерства, надання пріоритету соціальній складовій бізнесу та проведення мотиваційної політики, які зумовлюють використання такої методології бухгалтерського обліку, за допомогою якої була б одержана інформація, що задовольняє інтереси як власників та керівного складу підприємства, так і самих працівників, а також зовнішніх користувачів [6].

Основою бухгалтерського забезпечення розрахунків з оплати праці є документальне оформлення, оцінка та відображення операцій на рахунках синтетичного та аналітичного обліку. З цієї метою всі господарські операції необхідно поділити на групи: врегулювання соціально трудових відносин, організації трудових відносин,

формування політики оплати праці, нарахування та виплати заробітної плати.

Слід зазначити, що виконання положень колективних договорів є частиною соціальної відповідальності підприємств. Необхідна побудова такої системи бухгалтерського обліку, яка б змогла забезпечити не лише вчасне та повне відображення операцій в бухгалтерському обліку, а й систематизувала б інформацію щодо розрахунків з працівниками, задовольняючи при цьому інформаційні потреби кожного з них. Окрім того, існує потреба розробки методики облікового відображення всього спектра виплат, які входять до складу соціального пакета.

Поширення ідей про соціальну відповідальність підприємств привело до того, що стандартна фінансова звітність перестала бути достатньою. Таким чином, з'явилася потреба у розширеній звітності, що буде включати ряд інших показників. Задовольнити дану потребу можна шляхом інтеграції звітності, що об'єднують як фінансову, так і нефінансову звітність.

Звітність про соціальну відповідальність – відносно новий інструмент. Зазвичай складання такої звітності пов'язано з необхідністю надання звітів при виході підприємства на міжнародні ринки збуту.

На думку Герасименко О., нині у фокусі соціальної відповідальності перебуває проблема розроблення методології та прикладних сценаріїв у веденні соціального обліку, підготовці й оприлюдненні нефінансової звітності, що дозволяє задокументувати виконання соціальних завдань, яке опосередковано чи неповною мірою відображене в системі бухгалтерського обліку. Це сприятиме налагодженню зв'язків із громадськістю та завоюванню довіри зацікавлених сторін завдяки відкритому, об'єктивному висвітленню їхнього внеску в розв'язання економічних, соціальних, екологічних питань [7].

Для підприємства складання соціальних звітів має стати свідомим прагненням проводити активну соціальну політику на власному підприємстві, при цьому відображаючи позитивні та негативні наслідки діяльності підприємства з точки зору економічної, соціальної та екологічної складових.

Єдиної форми звіту із соціальної відповідальності на законодавчому рівні не затверджено, тому, складаючи його за вільною формою, підприємство не може забезпечити його достовірність та можливість порівняння з іншими звітами. Шигун М. М. стверджує, що стандарти застосовуються добровільно, а компанії вільні у своєму виборі критеріїв звітності, що дозволяє компаніям розкривати у звітах тільки сприятливу для себе інформацію та уникати того, що свідчить про негативну динаміку або вважається занадто делікатним для відображення їх у звітності [8].

На думку Блакитой А. В. і Поляк Р. С., інтегрована модель усуне окремі відмінності між фінансовим і управлінським обліком в їх класичному розумінні: інтегрована звітність частково відкриває для всіх зацікавлених користувачів ту інформацію, яка традиційно вважалася внутрішньою, закритою. Така інтеграція також надасть змогу наблизити методику бухгалтерського обліку до

потреб підготовки нефінансових звітів, зокрема класифікації еколого-соціальних затрат, удосконалення плану рахунків та облікової політики підприємства з метою інформаційного забезпечення нефінансових звітів [9].

Впровадження інтегрованої звітності, стандартизованої на міжнародному рівні, з одного боку, дозволило б підприємствам вирішити проблему подання звітної інформації за єдиними правилами, що діють у всьому світі, а з іншого, – забезпечило б сприйняття інтегрованої звітності не як знаряддя піару, а як форму комплексного представлення інформації щодо фактичної та актуальної ситуації на підприємстві. Інтегрована модель звітності дозволяє розкрити основні ризики та можливості з погляду керівництва. Проте сучасні системи обліку і звітності є недосконалими для розробки і підготовки інтегрованої звітності. Тому заходи із соціальної відповідальності підприємств перед працюючими повинні знайти своє відображення в системі бухгалтерського обліку, що допоможе здійснювати контроль за дотриманням керівництвом підприємств взятих на себе зобов'язань перед працівниками щодо їх соціально-економічного захисту.

Хамідова О. М. за рівнем інтеграції виокремлює два підходи до складання нефінансових звітів: у вигляді окремого документа, що описує діяльність підприємства в соціальній та екологічній сферах, або у вигляді тематичного розділу річної звітності підприємства [10].

Корягін М. В. і Куцик П. О. зазначають, що інтегровану звітність не слід розглядати як якийсь новий феномен, що не має свого теоретико-методичного фундаменту, вона тісно взаємопов'язана із фінансовою та нефінансовою звітністю, хоча і розвивається на основі використання власних принципів і методології побудови. Виникнення інтегрованої звітності є результатом еволюції облікової системи в напрямі забезпечення зростаючих вимог користувачів та покращання прозорості та релевантності облікової інформації. На відміну від інших форм звітності, порядок складання яких регулюється нормативно, інтегрована звітність виникла внаслідок поступового накопичення досвіду корпоративного звітування під впливом вимог ринку [11].

Єдиної точки зору щодо показників, які мають бути відображені в інтегрованих звітах із соціальної відповідальності, немає. На думку Царик І. М., найважливішими показниками рівня корпоративної соціальної відповідальності є заробітна плата, обсяг сплачених податків, витрати на благодійність, екологічні платежі та витрати на науково-технічну роботу [12]. Саєнко Ю. включає до групи показників соціальної відповідальності перед працівниками: виплати премії, плинність кадрів, проведені тренінги та результати навчання, понаднормові години, кількість робітників-інвалідів, кількість інцидентів на робочому місці, оцінку працівниками своєї компанії [4].

З урахуванням вищеведеного реалізація соціальної відповідальності підприємств у контексті заробітної плати може бути представлена в обліку і звітності через розрахунки з працівниками:

- ✦ розрахунки з оплати праці поточного характеру;
- ✦ розрахунки з оплати праці у зв'язку із завершенням трудової діяльності;
- ✦ розрахунки з оплати праці працівникам внаслідок зростання рівня кваліфікації та підвищення ефективності праці;
- ✦ розрахунки з оплати праці працівникам внаслідок складних умов праці та шкідливих виробництв;
- ✦ розрахунки з оплати праці за галузевим індивідуальним пенсійним забезпеченням;
- ✦ розрахунки з оплати праці за програмами соціальної підтримки тощо.

ВИСНОВКИ

Розвиток концепції про соціальну відповідальність бізнесу привів до того, що стандартна фінансова звітність перестала бути достатньою, з'явилася потреба в її розширенні та складанні інтегрованої звітності. Отже, елементи соціальної відповідальності підприємств повинні знайти своє відображення в системі бухгалтерського обліку. Проте сучасні системи обліку є недосконалими для підготовки інтегрованої звітності, зокрема існує проблема розроблення методології соціального обліку, підготовки й оприлюднення нефінансової звітності, що дозволяє задокументувати виконання соціальних завдань.

До складу показників соціальної відповідальності інтегрованої звітності підприємств доцільно віднести рівень оплати праці поточного характеру; величину компенсаційних виплат у зв'язку із завершенням трудової діяльності та внаслідок складних умов праці та шкідливих виробництв; розмір заохочувальних виплат внаслідок зростання рівня кваліфікації та підвищення ефективності праці; виплати за галузевим індивідуальним пенсійним забезпеченням; програмами соціальної підтримки, тощо. Наведення у звітності підприємства запропонованих показників забезпечить розкриття інформації про реалізацію принципів соціальної відповідальності та поінформує зацікавлені сторони про проведення соціальних програм і проєктів на підприємстві. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. SA8000 «Соціальна відповідальність». URL: <http://www.sa-intl.org/index.cfm?fuseaction=Page.ViewPage&pageId=1689>
2. ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». URL: <https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html>
3. Охріменко О. О., Іванова Т. В. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Київ: НТУУ «КПІ», 2015. 180 с.
4. Саєнко Ю. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження. Київ, 2005. 30 с.
5. Andersen, R. H. Social Responsibility Accounting: Evaluating Its Objectives, Concept and Principles. *CAmagazine*. October, 2007. P. 32–35.
6. Жиглей І. В. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2010. 496 с.
7. Герасименко О. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструменти реалізації соціальної відповідальності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер.: «Економіка»*. 2012. Вип. 137. С. 39–42.

8. Шигун М. М., Давидюк Т. В. Корпоративна соціальна звітність як перспектива інформування про людський капітал вітчизняних компаній. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 1. С. 173–178.

9. Блакита А. В., Поляк Р. С. Нефінансова звітність як інструмент оцінювання соціальної відповідальності бізнесу. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер.: «Економічні науки». 2015. Вип. 15. Ч. 4. С. 126–129.

10. Хамідова О. М. Складання соціальної звітності як важливий етап реалізації соціально-відповідального маркетингу підприємства галузі мінеральних добрив. *Економіка Крима*. 2010. № 2. С. 222–226.

11. Корягін М. В., Куцик П. О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2016. 276 с.

12. Царик І. М. Регулятивні інструменти посилення соціальної відповідальності бізнесу в системі національної економіки: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Чернігів, 2011. 23 с.

13. Дикань В. Л., Компанієць В. В., Полякова О. М. Етичні основи бізнесу: навч. посіб. Харків: УкрДАЗТ, 2012. 316 с.

14. Кислиця К. В., Куценко В. Й. Заробітна плата як наслідок соціально-економічної відповідальності особистості та держави. URL: http://www.confcontact.com/2016-ekonomika-i-menedzhment/1_kislitsya.htm

15. Бурлан С. А., Каткова Н. В. Організаційне забезпечення формування інтегрованої звітності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2017. № 4. С. 329–334.

REFERENCES

Andersen, R. H. "Social Responsibility Accounting: Evaluating Its Objectives, Concept and Principles". *CAmagazine*, October (2007): 32-35.

Blakyta, A. V., and Poliak, R. S. "Nefinansova zvitnist yak instrument otsiniuvannya sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu" [Non-financial reporting as a tool for assessing corporate social responsibility]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. Ser.: *Ekonomichni nauky*. Vol. 4, no. 15 (2015): 126-129.

Burlan, S. A., and Katkova, N. V. "Orhanizatsiine zabezpechennia formuvannya intehrovanoi zvitnosti pidpriemstva" [Organizational support for the formation of integrated reporting enterprise]. *Biznes Inform*, no. 4 (2017): 329-334.

Dykan, V. L., Kompaniets, V. V., and Poliakova, O. M. *Etychni osnovy biznesu* [Ethical basis of business]. Kharkiv: UkrDAZT, 2012.

Herasymenko, O. "Sotsialnyi oblik ta nefinansova zvitnist yak instrumenty realizatsii sotsialnoi vidpovidalnosti" [Social accounting and non-financial reporting as tools for implementing social responsibility]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Ser.: *Ekonomika*, no. 137 (2012): 39-42.

ISO 26000 «Nastanova po sotsialnii vidpovidalnosti» [ISO 26000 "Guidelines for social responsibility"]. URL: <https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html>

Khamidova, O. M. "Skladannia sotsialnoi zvitnosti yak vazhlyvyi etap realizatsii sotsialno-vidpovidalnoho marketynhu pidpriemstva haluzi mineralnykh dobriv" [Preparation of social reporting as an important stage in the implementation of socially responsible marketing of the industry of mineral fertilizers]. *Ekonomika Kryma*, no. 2 (2010): 222-226.

Koriahin, M. V., and Kutsyk, P. O. *Problemy ta perspektyvy rozvytku bukhhalterskoi zvitnosti* [Problems and prospects of accounting reporting]. Kyiv: Interservis, 2016.

Kyslytsia, K. V., and Kutsenko, V. I. "Zarobitna plata yak naslidok sotsialno-ekonomichnoi vidpovidalnosti osobystosti ta derzhavy" [Wages as a result of socio-economic responsibility of the individual and the state]. http://www.confcontact.com/2016-ekonomika-i-menedzhment/1_kislitsya.htm

Okhrimenko, O. O., and Ivanova, T. V. *Sotsialna vidpovidalnist* [Social responsibility]. Kyiv: NTUU «KPI», 2015.

"SA8000 «Sotsialna vidpovidalnist»" [SA8000 "Social Responsibility"]. <http://www.sa-intl.org/index.cfm?fuseaction=Page.ViewPage&pageId=1689>

Saienko, Yu. *Sotsialna vidpovidalnist biznesu: rozuminnia ta vprovadzhennia* [Social responsibility of business: understanding and implementation]. Kyiv, 2005.

Shyhun, M. M., and Davydiuk, T. V. "Korporatyvna sotsialna zvitnist yak perspektyva informuvannya pro liudskyy kapital vitchyznianskykh kompanii" [Corporate social reporting as a prospect of informing about the human capital of domestic companies]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 1 (2011): 173-178.

Tsaryk, I. M. "Rehuliatyvni instrumenty posylennia sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu v systemi natsionalnoi ekonomiky" [Regulatory instruments for strengthening social responsibility of business in the system of the national economy]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.03*, 2011.

Zhyhlei, I. V. *Bukhhalterskyi oblik sotsialno vidpovidalnoi diialnosti subiektiv hospodariuvannya: neobkhdnist ta oriientyry rozvytku* [Accounting of socially responsible activity of business entities: necessity and development benchmarks]. Zhytomyr: ZhDTU, 2010.